

Sygn. akt VII Ua 27/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk (spr.)

Sędziowie: SO Beata Janusz

SO Włodzimierz Czechowicz

Protokolant: Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 lipca 2014 r. w W.

sprawy z wniosku A. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W.

o zasiłek macierzyński

na skutek apelacji wniesionej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w W. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 4 lutego 2014 roku sygn. akt VI U 228/13

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że oddała odwołanie.

Sygn. akt VII Ua 27/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Południe w W., VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 13 lipca 2013 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał A. M. prawo do dodatkowego zasiłku macierzyńskiego za okres od dnia 22 maja 2013 r. do dnia 18 czerwca 2013 r.

Podstawę rozstrzygnięcia stanowiły następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego:

Wnioskodawczyni A. M. w okresie od dnia 01.02.2011 r. do 30.04.2013 r. była zatrudniona, jako pracownik w P.P.H J. P.. Zakład pracy wypłacił jej zasiłek macierzyński za okres od 02.01.2013 r do 20.04.2013 r. Ani pracodawca ani strona pozwana nie poinformowały ją o możliwości skorzystania z zasiłku za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu. Powódka pytała się kadrowej czy ma jeszcze coś złożyć, na co nie otrzymała żadnej informacji. O obowiązku złożenia dodatkowego wniosku odwołująca dowiedziała się z portalu „Matki pierwszego kwartału”. Wówczas wnioskodawczyni zadzwoniła do ZUS-u, gdzie uzyskała informację, jakie dokumenty ma złożyć, lecz nie została poinformowana o terminie, w jakim czynność ma być dokonana.

Wniosek o dodatkowy urlop macierzyński został złożony przez wnioskodawczynię w dniu 10 czerwca 2013r., a więc po terminie przewidzianym przepisami kodeksu pracy i decyzją z dnia 16 lipca 2013r. strona pozwana odmówiła prawa do świadczenia.

Przechodząc do rozważań nad zasadnością odwołania, Sąd I instancji wskazał, że zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt. 1 i ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz.U. z 2010r. nr 77 poz. 512) zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko.

Zasiłek macierzyński przysługuje przez okres ustalony przepisami Kodeksu Pracy, jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego.

Zgodnie z art.181¹ § 2 i § 3 Kodeksu Pracy w brzmieniu nadanym art. 1pkt 2 ustawy z dnia 06.12.2008 r. o zmianie ustawy - Kodeks pracy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.237, poz.1654) dodatkowy urlop macierzyński jest udzielany jednorazowo, w wymiarze tygodnia lub jego wielokrotności, bezpośrednio po wykorzystaniu urlopu macierzyńskiego.

Dodatkowy urlop macierzyński przysługuje w wymiarze do 4 tygodni, w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie w 2012 r. Dodatkowego urlopu macierzyńskiego udziela się na pisemny wniosek pracownicy, składany przed rozpoczęciem korzystania z dodatkowego urlopu a pracodawca jest obowiązany uwzględnić wniosek pracownicy. Z brzmienia cytowanych wyżej przepisów wynika, że warunkiem przyznania prawa do dodatkowego urlopu macierzyńskiego jest złożenie przez pracownicę pisemnego wniosku w terminie 7 dni przed rozpoczęciem korzystania z tego urlopu. Wniosek złożony po zakończeniu okresu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, nie stanowi podstawy do przedłużenia okresu wypłaty zasiłku macierzyńskiego. Prawdłowo wnioskodawczyni winna wystąpić z wnioskiem o dodatkowy urlop macierzyński w terminie 7 dni przed upływem terminu korzystania z podstawowego urlopu. Na skutek nieświadomości i braku poinformowania przez pracodawcę z wnioskiem takim wystąpiła dopiero w dniu 10 czerwca 2013 r., a więc po upływie w/w terminu.

Sąd I instancji zważył, że jak wykazało przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wnioskodawczyni dowiedziała się o konieczności złożenia wniosku z internetu. Z wnioskiem takim wnioskodawczyni wystąpiła po zakończeniu korzystania z podstawowego okresu zasiłkowego, który zakończył się w dniu 21 maja 2013 r.

Zdaniem Sądu Rejonowego organ rentowy, jako podmiot wyspecjalizowany w ustalaniu prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego - powinien wykazać się należyłą dokładnością w realizacji swoich zadań. Podobną starannością powinien wykazać się pracodawca - płatnik składek, który winien poinformować wnioskodawczynię o przysługującym jej prawie do dodatkowego świadczenia.

Z przepisów regulujących ogólne zasady postępowania w sprawach administracyjnych wynika obowiązek organu rentowego, prowadzącego postępowanie wyjaśniające informowania strony o istotnych dla sprawy okolicznościach oraz wezwania do przedstawienia dowodów. Zgodnie z art.9 k.p.a. organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu niezajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek. Z zaprzeczeniem zacytowanego przepisu organ rentowy w niniejszej sprawie wydał decyzję odmowną, nie przeprowadzając żadnego postępowania wyjaśniającego po otrzymaniu od wnioskodawczyni wniosku z dnia 13 czerwca 2013 r. W tym zakresie Sąd I instancji dał wiarę przesłuchaniu wnioskodawczyni, która zeznała, iż o powyższym nie została poinformowana przez płatnika składek.

Z tych względów Sąd I instancji przyjął, że wnioskodawczyni złożyła u strony pozwanej wnioski o przyznanie prawa do dodatkowego zasiłku macierzyńskiego w wymiarze czterech tygodni, którego spóźnienie zostało spowodowane nie uzyskaniem od płatnika składek czy też ZUS-u stosownych informacji.

Dlatego też Sąd Rejonowy w oparciu o powyższe i na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹ § 2 k.p.c. - mając na uwadze, że zostały spełnione przesłanki uzasadniające przyznanie wnioskodawczyni prawa do dodatkowego zasiłku macierzyńskiego w wymiarze dodatkowego czterotygodniowego zasiłku macierzyńskiego zmienił zaskarżoną decyzję strony pozwanej w ten sposób, iż przyznał odwołującej prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres odpowiadający dodatkowemu urlopowi macierzyńskiemu od dnia 22 maja 2013 r. do dnia 18 czerwca 2013 r.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosł organ rentowy zaskarżając powyższy wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie:

- przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i bezpodstawne uznanie, że pracownik organu rentowego nie poinformował odwołującej się o ustawowym terminie na złożenie wniosku o dodatkowy zasiłek macierzyński;

- przepisów prawa materialnego, tj. art. 182¹ § 3 k.p. poprzez przyznanie prawa do dodatkowego urlopu macierzyńskiego pomimo złożenia wniosku o ten urlop po upływie przewidzianego przepisem 14-dniowego terminu liczonego wstecz od daty przed rozpoczęciem korzystania z urlopu macierzyńskiego.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżący wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania w całości ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W uzasadnieniu apelacji, skarżący podniósł, że Sąd I instancji dokonał wadliwej oceny stanu faktycznego i prawnego rozpoznawanej sprawy. Zgodnie bowiem z ogólną zasadą, że „nieznajomość prawa szkodzi” ubezpieczona sama powinna orientować się w przepisach dotyczących jej sytuacji prawnej i postępować zgodnie z obowiązującymi przepisami. Poza tym Sąd I instancji dając wiarę wyjaśnieniom ubezpieczonej przekroczył zasadę swobodnej oceny dowodów w kwestii braku poinformowania jej przez organ rentowy o terminie dotyczącym złożenia wniosku o przyznanie prawa do ww. świadczenia (apelacja k. 24-25).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Zasiłek macierzyński przysługuje ubezpieczonej, która w okresie ubezpieczenia chorobowego albo w okresie urlopu wychowawczego urodziła dziecko. Przysługuje on przez okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, okres dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz okres urlopu rodzicielskiego, z zastrzeżeniem ust. 6 (art. 29 ust. 1 pkt. 1, ust. 5 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa tekst jedn. Dz. U. z 2005 r., Nr 31, poz. 267 ze zm.).

Zgodnie z § 18 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 02 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, wydanym na podstawie art. 59 ust. 15 ustawy zasiłkowej, dowodami stanowiącymi podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego ubezpieczonemu za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego, w razie gdy zasiłek macierzyński za okres bezpośrednio poprzedzający okres objęty wnioskiem o udzielenie takiego urlopu był pobierany przez tego ubezpieczonego, jest wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami

Kodeksu pracy, jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego albo dodatkowego urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego - w przypadku ubezpieczonego nie będącego pracownikiem.

Z cytowanego § 18 pkt. 2 Rozporządzenia wynika zatem wyraźnie, iż podstawę przyznania i wypłaty zasiłku macierzyńskiego przysługującego m.in. za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, w przypadku ubezpieczonego nie będącego pracownikiem, stanowi wniosek ubezpieczonego złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem rozpoczęcia korzystania z tego zasiłku za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy jako okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego. Niewątpliwie więc, ubezpieczony jest zobligowany do złożenia w organie rentowym nie tyle wniosku o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego lecz wniosku o wypłatę świadczeń za ten okres określony w przepisach prawa pracy. Bezsprzecznie także termin do złożenia wniosku o zasiłek macierzyński za dodatkowy okres urlopu macierzyńskiego istnieje, przy czym nie precyzują go przepisy ustawy zasiłkowej ani przywołanego Rozporządzenia, lecz tylko i wyłącznie przepisy Kodeksu pracy, do którego przedmiotowy przepis także w przypadku ubezpieczonych niebędących pracownikami odsyła.

Wniosek o udzielenie dodatkowego urlopu macierzyńskiego może być złożony w dwóch terminach. Pierwszy z nich określa art. 179¹ k.p., który stanowi, że pracownica, nie później niż 14 dni po porodzie, może złożyć pisemny wniosek o udzielenie jej, bezpośrednio po urlopie macierzyńskim, dodatkowego urlopu macierzyńskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182¹ § 1 k.p., a bezpośrednio po takim urlopie - urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze wynikającym z art. 182^{1a} § 1 k.p. Drugi termin, dotyczący obojga rodziców, wynika z art. 182¹ § 3 k.p. Jest on nie krótszy niż 14 dni przed rozpoczęciem dodatkowego urlopu. W zależności od wyboru terminu na złożenie omawianego wniosku różnicowana jest wysokość zasiłku macierzyńskiego (art. 31 ustawy zasiłkowej).

W rozpatrywanym stanie faktycznym wnioskodawczyni, z dniem 21 maja 2013 r. zakończyła pobierać zasiłek macierzyński przyznany tytułem urlopu macierzyńskiego i dodatkowego urlopu macierzyńskiego, a w dniu 6 czerwca 2013 r. wystąpiła z wnioskiem o wypłatę zasiłku macierzyńskiego za okres dodatkowego urlopu macierzyńskiego, tj. od dnia 22 maja 2013 r. do dnia 18 czerwca 2013 r. Niewątpliwie wniosek ten został złożony z uchybieniem wymaganego terminu.

Oceny tej nie zmienia podnoszona przez wnioskodawczynię okoliczność, iż nie знаła ona przepisów prawa, a o konieczności złożenia wniosku w przepisany termin dowiedziała się z mediów. Przyczyny te nie konwalidują bowiem faktu złożenia przedmiotowego wniosku po terminie. Podkreślenia wymaga, że dodatkowy urlop macierzyński podobnie jak rodzicielski, w odróżnieniu od urlopu macierzyńskiego (który jest obowiązkowy) ma charakter fakultatywny. Wobec tego skorzystanie z tego uprawnienia w całości lub w części, jak i uzyskanie stosownych świadczeń z tego tytułu, wymaga dochowania należytej staranności i dbałości o własne interesy. Wnioskodawczyni nie wykazała się wskazaną dbałością i nie dochowała terminu do złożenia wniosku o sporne nieobligatoryjne świadczenie w podwyższonym wymiarze. Stąd też nie może oczekiwać jego wypłaty za sporny okres.

Podnieść należy też, iż podstawą przyznania świadczeń z ubezpieczenia społecznego mogą być tylko przepisy prawa, a nie zasady współżycia społecznego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 grudnia 1998 r., II UKN 379/98). Przepisy prawa ubezpieczeń społecznych mają bowiem charakter ścisły, bezwzględnie obowiązujący - stąd zarówno warunki nabycia prawa do świadczeń, jak też wysokość tychże świadczeń i zasady ich wypłaty są sformalizowane. Wyłącza to możliwość wykładania tych przepisów z uwzględnieniem reguł słuszności. W związku z tym niedopuszczalnym jest więc orzekanie o wypłacie świadczeń w oparciu wyłącznie o przekonanie o trudnej sytuacji życiowej czy finansowej strony. Fakt niezyskania przez wnioskodawczynię fachowej pomocy przy dochodzeniu świadczeń związanych z macierzyństwem, pozostaje więc bez wpływu na wynik rozstrzygnięcia w rozpoznawanej sprawie.

Przepisy Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie określenia dowodów, stanowiących podstawę przyznania i wypłaty zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa wyraźnie stanowią, że stosowny wniosek powinien być złożony płatnikowi zasiłku macierzyńskiego przed terminem korzystania z tego zasiłku. Ustawa nie przewiduje w tym zakresie żadnych wyjątków, nie zawiera również odesłania do odpowiedniego stosowania przepisów Kodeksu postępowania cywilnego. Termin ten nie podlega

więc przywróceniu, jak również nie może być przesunięty. Tym samym przekroczenie terminu do złożenia wniosku o wskazane świadczenie przez ubezpieczoną nie może być uznane za prawnie obojętne.

Z tych względów - z uwagi na uwzględnienie zarzutów apelacyjnych - Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i odwołanie wnioskodawczynie jako bezzasadne oddalił.

ZARZĄDZENIE

(...)

M.St.